

עלון דברי חיים

לפרשת קרח

צריכים להחזיק בה, ואם היא לא לשם שמים צריכים לברוח ממנה, ומביאים לנו דוגמאות מב' הכיוונים. והנה מחלוקת שמאי והלל ידוע לנו ברור שמחלוקתם היא רק לשם שמים, אבל מחלוקת קרח ועדתו, רק לאחר מעשה כאשר רואים אנו את התוצאות שהוא וכל עדתו נאבדו מן העולם, מבינים כי מחלוקתם היתה שלא לשם שמים, אבל בתחילת המחלוקת מי יכל להבין זאת, הלא קרח היה גדול מאד בעיני העם, מנושאי הארון, בעל רוח הקודש, א"כ מי יעלה על דעתו כי כוונתו שלא לש"ש, אולי צדק במשפטו באמרו "כי כל העדה כלם קדושים ומדוע תתנשאו על קהל ה'?"

עוד צריך להבין מדוע אמרו חז"ל "מחלוקת קרח ועדתו" ולא אמרו מחלוקת "קרח ומשה" כמו שאמרו במחלוקת שמאי והלל?

ובספר ימין יוסף מביא איך להבחין בין מחלוקת שהיא לש"ש למחלוקת שהיא לא לש"ש: מחלוקת שהיא לשם שמים משתיקה את העם מהמחלוקת, ולהיפך מחלוקת שאינה לשם שמים מחמם את העדה למחלוקת ואף שאין זה נוגע להם כלל. והנה במחלוקת שמאי והלל היה ידוע לכל כי מחלוקתם היתה בדברים העומדים ברומם של עולם, שאין זה מההיגיון שיבואו כל ישראל ויחלקו על רבם, ולכן איש לא התעניין כלל במחלוקתם, באמרם הזקנים הללו ישתוו ביניהם, ולכן מדגיש התנא "מחלוקת הלל ושמאי" ולא בית שמאי ובית הלל, דרק ב' הזקנים נחלקו ביניהם, ושאר העם לא, מדוע? כי יצר הרע קירר את כולם, דזו מח' לשם שמים.

אמנם מחלוקת קרח ועדתו אע"פ שלא היתה זו נוגע לשום אדם זולת קרח, כמו שאמרה אשתו של און בן פלת לבעלה: מה תרוויח ממחלוקת זו, בין כה תישאר תלמיד, או תלמיד משה או תלמיד קרח, ובכל זאת נאמר "ויקהל עליהם קרח את כל העדה" והיתה מחלוקת נוראה מאד, מדוע? אין זה אלא כי המארגן של המחלוקת הוא היצר הרע בכבודו ובעצמו? והביא אותם עד כי חשדו את משה באשת איש.

"ויקהל קרח בן יצהר בן קהת בן לוי...ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתים נשיאי עדה" [ט"ז, ב'] ברש"י: וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה? עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן, אמר: בשבילו אני נמלט. יש להתפלא מדוע לא שאלו חז"ל גם על מאתיים וחמישים האנשים שהיו פקחים "מה ראו לשטות זו", והרי להם לא היה חשבון שמגיע להם נשיאות כמו שהיה לקרח וכמבואר חשבון קרח ברש"י, וגם לא ראו שתצא מהם "שלשלת גדולה" כמו שראה קרח, ועליהם, מתעוררת לכאורה התמיהה ביתר שאת, מה ראו לשטות זו?

במסכת סנהדרין דף נ"ב איתא: למה תלמיד חכם דומה לפני עם הארץ? בתחילה דומה לקיתון של זהב, סיפר הימנו – דומה לקיתון של כסף, נהנה ממנו – דומה לקיתון של חרס, כיון שנשבר – שוב אין לו תקנה. וכתב רש"י שם וזה לשונו: "משום דאיירי בעדת קרח נקט לה, שהיו תלמידי חכמים, כדכתיב: "נשיאי עדה קריאי מועד אנשי שם", ועל שם שפיתם אותו רשע כשנהנו מממונו, הקלו בעיניו להשיאם ולהחזיק ידו במחלוקת ולמרד בהקב"ה".

מבואר מזה, שכל מאתיים וחמישים האנשים נהנו מממונו של קרח, ומעתה אין להתפלא עליהם מנין לפקחים הללו לבוא לשטות זו, מאחר שהיו משוחדים, ומקרא מלא הוא "כי השוחד יעור פקחים", אבל קרח שהיה פקח ועיניו לא סומאו מחמת שוחד, עליו ישנה שאלה "מה ראה לשטות זו".

בשם רבי מאיר חדש זצ"ל

"ויקהל קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתן ואבירם ואון בן פלת בני ראובן" [ט"ז, א']

אמרו חז"ל: כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, ושאינה לשם שמים אין סופה להתקיים. איזוהי מחלוקת לשם שמים? זו מחלוקת של הלל ושמאי, ושאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח וכל עדתו. יש להבין הלא חז"ל באו כאן ללמדנו כיצד נתנהג כשבא לידנו מחלוקת, אם המחלוקת היא לשם שמים

ועל כן, כשרואה אדם את עצמו חס ומשולהב למחלוקת, ידע ברורות שזו מחלוקת שאינה לשם שמים, שאם לא כן, היה היצר הרע מקררו. ולהיפך אם רואה שמצדדים תלמיד חכם ואין לו כל התלהבות להיכנס לריב באמרו מה לי ולהיכנס למחלוקת זו, אז ידע שזו מחלוקת לשם שמים ויצה"ר הוא שמכניס לו מחשבות אלו לקררו.

מסופר ששנים רבות לאחר המחלוקת הגדולה שהיתה בין היעב"ץ ורבי יהונתן אייבשיץ, כאשר שניהם כבר לא היו בחיים, נתגלה רבי יהונתן אייבשיץ בחלום לא' הגדולים, ואמר לו: דע לך, אני ורבי יעקב יושבים בגן עדן, אבל כל אלה שהשתתפו ובחשו במחלוקת יושבים בגהנום...

סיפר הרב בן ציון אבא שאול זצ"ל: בתקופה מסוימת שנחלקו ב' בעלי הוראה בהלכה, בא אצלי אדם א' בתמימות ושאלני מה הדין באותה הלכה. הבחנתי כי אין מטרתו לדעת את ההלכה אלא לשמוע את דעתי ולהשתמש בדברי כדי להרבות את אש המחלוקת. על כן אמרתי לו: דבר זה שנוי במחלוקת, ואיך שתעשה יש לך על מי לסמוך, אבל להחזיק במחלוקת אין לך על מי לסמוך...

אוצרות התורה

סיפורי השבוע

"המעט מכס כי הבדיל... ובקשתם גם כהונה" [ט"ז, ט"י] מדוע טוען משה רבינו כלפי קרח על כך שהוא רוצה להיות גם כהן, האם קיימת בעייה כלשהי ברצון להיות בדרגה גבוהה יותר?

מתרץ הרב יהודה קוריאט זצ"ל מחכמי מוגאדור, שמשה אמר לקרח: הלא אין אתה מתכוון לשם שמים ברצונך להיות כהן, שהרי במשנה כתוב: "שאינ אתה יודע מתן שכרן של מצוות", ואם כן, מי אמר לך שתפקיד הכהונה נחשב בשמים יותר מתפקיד הלוי?

אלא, שבאמת אינך יודע דבר על כך, וכל מה שמלהיב אותך הוא הכבוד שיש בכהונה והעובדה שלהיות כהן נשמע יותר טוב מלהיות רק לוי, נמצא, שאינך מתכוון לשם שמים במחלוקת הזו.

את הדברים הללו עלינו להשיב אל לבנו – פעמים רבות אנו נוטים להיות משהו אחר ואיננו מרוצים ממה שאנחנו, אך מי יודע, אולי בשמים גדול השכר שנקבל על התפקיד שלנו, יותר מן התפקיד האחר שבו אנו חושקים?

בא' הימים הגיעה שאלה כואבת מחו"ל אל הרב שטיינמן שליט"א: ב' תלמידי חכמים פתחו ישיבה ביחד, אולם במשך הזמן תפס א' מן השותפים לעצמו יותר ויותר מקום בחלק הרוחני, והשאייר לחבירו את כל עסק הגשמיים.

שגר התלמיד חכם שנדחק לעסוק בענייני כספים של הישיבה שאלה, ובה ביקש לדעת: מה עליו לעשות כעת?

השיב הרב שטיינמן: עליך לוותר, ובודאי זה קשה מאד, אבל עצם זה שכל הזמן הוא צריך להילחם עם עצמו ולעבוד על המידות שלו, יגרם לו להתעלות.

והוסיף והקשה: מה יהא על התורה שחסרה לו, משום שאינו עסוק בה כל כך, וגם אינו זוכה להרביץ תורה?

נענה הרב שטיינמן: בעולם הזה ודאי השני מתעלה יותר ממנו, אבל למעלה, בעולם האמת, הוא יזכה להיות גדול הרבה יותר בתורה, ויתקיים בו כפשוטו מאמר חז"ל "עליונים למטה ותחתונים למעלה".

אמת, כאן יותר נוצץ להיות ראש ישיבה, אבל התפקיד שלו הוא יותר משתלם לעולם הבא!

לאור הנר

"המעט מכס כי הבדיל אלוקי ישראל אתכם... ובקשתם גם כהונה" [ט"ז, ט"י]

פעם א' בגמר השיעור בישיבת סלבודקא, פנה רבינו אל הבחורים ואמר: דעו לכם שאתם, לומדי התורה בלי שום עיסוקי אחרים, הנכם מזכי הרבים הגדולים ביותר בכלל ישראל. עליכם העולם עומד, אתם הנותנים את הבטחון לכלל ישראל, ודבר זה אמר משה רבינו לבני קרח: "רב לכם בני לוי" – אתם בני לוי יש לכם הכי הרבה בכלל ישראל, "המעט מכס כי הבדיל אלוקי ישראל אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו" – למה זה "מעט מכס" שאתם ממעיטים בעיני עצמכם את גודל מעלתכם, "ובקשתם גם כהונה", ומחפשים אתם עוד משרות וכיבודים ותפקידים ועסקנות. הלא עבודת ה' שלכם, בני לוי, היא גדולה יותר מכל התפקידים ועסקנות שבעולם, אפילו יותר מכהונה, שכתר תורה עולה על כל הדברים!

שבת שלום!

יוצא לאור להצלחת ניסים דניאל בן גילה נ"י.

לכל ענייני העלון נא לפנות במייל ל:

kossover@gmail.com